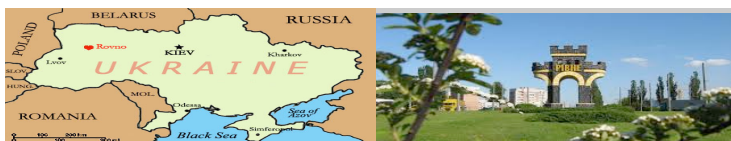

רובנו/ריבנה במאה ה-20 - ציר זמן

מועדים חשובים לפני המאה ה-20

- 1283 רובנו מוזכרת לראשונה בתעודה היסטורית, כעיר בנסיכות גליציה ווהלין.
- 1386 ואילך רובנו מצורפת לממלכת ליטא.
- 1507 נבנית מצודת (ובהמשך ארמון) ליובומירסקי, האתר ההיסטורי המרשים ביותר ברובנו.
- 1566 אזכור היסטורי ראשון להתיישבות יהודית ברובנו.
- 1569 העיר הופכת לחלק מפולין בעקבות חוזה לובלין.
- 1648-9 יהודי רובנו נפגעים קשה בגזירות ת"ח ות"ט ('פרעות חמלניצקי').
- 1706 העיר נכבשת ע"י קרל ה-12 מלך שבדיה.
- 1793 רובנו מצורפת לאימפריה הרוסית (בחלוקת פולין השלישית). יהודי העיר נכללים בתוך 'תחום המושב'.
- 1837 נבנית הגימנסיה הכללית הראשונה ברובנו.
- 1861 שחרור האיכרים ע"י הצאר אלכסנדר השני סיום הפיאודליזם באימפריה הרוסית.
- 1873 המהפכה התעשייתית מגיעה לשטעטל: מסילת ברזל ראשונה (קייב ברסט) עוברת דרך רובנו.
- 1881 נרצח הצאר אלכסנדר השני. בתחום המושב פורצות פרעות אנטישמיות ("הסופות בנגב").
- 1884 מוקמת בעיר אגודת 'חובבי ציון'.
- 1897 היהודים מהווים רוב מקרב אוכלוסיית רובנו (56%).

המאה ה-20 ומעבר לה

- 1903 ברובנו מוקם סניף של תנועת הפועלים היהודית סוציאליסטית 'הבונד'.
- 1905-6 צבא הצאר נוחל מפלה ניצחת מול הצבא היפני. ניסיון למהפכה דמוקרטית ברוסיה. מוקמת 'הדומה' הראשונה. כנופיות 'המאה השחורה' מבצעות פרעות דמים נרחבות ביהודי 'תחום המושב', ובמיוחד באוקראינה.
- 1911 קייב, בירת אוקראינה: ב-11 בספטמבר נפתח משפטו של מנחם מנדל בייליס, המואשם ברצח ילד נוצרי למטרות פולחן. ב-24 בספטמבר נרצח ראש ממשלת רוסיה סטולפיץ', ביציאה מהאופרה של קייב באוקראינה.
- 1912 המהפכה התעשייתית מגיעה שוב לרובנו: מופעלת תחנת הכוח הראשונה בעיר.
- 1914 פרוץ מלחמת העולם הראשונה. צבא הצאר פולש לגרמניה ולאוסטרו-הונגריה אך נהדף ונוחל מפלות קשות בקרבות טננברג והאגמים המאזוריים. רובנו הופכת לעיר ספר.
- 1914-1921 רובנו נשלטת לסירוגין ע"י הצבאות הכובשים של הצאר, מעצמות המרכז, הבולשביקים, 'הלבנים', צבא השחרור האוקראיני והצבא הפולני.

1918 מרץ: בהסכם ברסט ליטובסק נקבע שאוקראינה תעבור לידי גרמניה. יוני: פורצת מלחמת האזרחים בין 'האדומים' ל'לבנים'. הצאר ניקולאי השני ומשפחתו מוצאים להורג. אוקראינה נכבשת ע"י 'הצבא הלבן', ומכריזה על עצמאותה בהנהגת סמיון פטליוורה.

1919 'הרפובליקה הלאומית האוקראינית העצמאית' שורדת כמה חודשים בלבד. חייליו של פטליוורה רוצחים עשרות יהודים בפוגרום ברובנו בעקבות תבוסתם נגד 'הצבא האדום'; באותה שנה נוסדת ברובנו הגיימנסיה הציונית 'תרבות', המתוארת בספרו האוטוביוגרפי של עמוס עוז 'סיפור על אהבה וחושך'.

ספטמבר 1920 כוחותיו של המרשל פילסודסקי כובשים את מערב אוקראינה. בהסכם ריגה (מאי 1921) נקבע שהאזור, ובו גם רובנו, יישאר בשליטתה של מדינת פולין החדשה (שנוסדה בנובמבר 1918).

מאי 1926 המרשל פילסודסקי מחולל את 'מהפיכת מאי' ומנהיג שלטון אוטוקרטי בפולין בראשותו; באותו חודש, בפריז, נרצח המנהיג האוקראיני הגולה סמיון פטליוורה ע"י שלום שוורצברד, כנקמה על הפוגרומים ביהודי אוקראינה להם היה אחראי.

מאי 1935 מותו של פילסודסקי, שנחשב ל"מגן היהודים". מכאן ועד לפרוץ מלחמת העולם חלה עלייה חדה באנטישמיות הרשמית בפולין.

ספטמבר 1939 פרוץ מלחמת העולם השנייה. הצבא הפולני נכנע בתחילה לוורמכט, ובהמשך לצבא האדום. בסוף החודש נחלקת פולין הכבושה בין גרמניה לברית המועצות בהתאם להסכם ריבנטרופ מולוטוב, שנחתם ערב פרוץ המלחמה. רובנו נכללת באזור הכיבוש הסובייטי.

28 ביוני 1941 במסגרת 'מבצע ברברוסה' נכבשת רובנו פעם נוספת, הפעם ע"י הגרמנים. באותה עת חיים בה 30,000 יהודים, קרוב למחצית אוכלוסייתה.

1 בספטמבר 1941 הגרמנים קובעים את רובנו כמרכז שלטון 'נציבות הרייך באוקראינה'. הנציב הנאצי, אריך קוך, מחליט לתת עדיפות ראשונה ל'טיהורה' של העיר מיהודים.

7-8 בנובמבר 1941 ביער סוסנסקי שממזרח לרובנו מרוכזים, מומתים ביריות ונקברים בקברים המוניים למעלה מ 20 אלף יהודים, כ 80% מקהילת יהודי רובנו בעת ההיא.

13 ביולי 1942 שארית קהילת רובנו, כ 5,000 יהודים, מומתים ונקברים בשיטה דומה.

5 בפברואר 1944 שחרור רובנו מן השלטון הנאצי ע"י הצבא האדום בסיוע גדודי פרטיזנים.

11 במאי 1944 למרות נסיגת הגרמנים, רובנו סופגת הפצצה כבדה מן האוויר ע"י הלופטוואפה הגרמני. בין ההרוגים גם כמה מן היהודים המעטים ששרדו את ההשמדה.

מאי 1945 סיום מלחמת העולם השנייה. מתבסס השלטון הסובייטי במערב אוקראינה (וברובנו), שאינה חוזרת לתחום השלטון הפולני מלפני המלחמה.

1950 תחת השלטון הסובייטי מסתיים שיקום רובנו וכלכלתה מנזקי המלחמה.

1953-1956 מות סטלין, נאום חרושצ'וב ותחילת תהליך הדה סטליניזציה במזרח אירופה.

1954 התקוממות מזוינת באוקראינה נגד השלטון הסובייטי מדוכאת בכוח צבאי. לשם חיזוק הקשר הרוסי אוקראיני מעבירים הסובייטים לידי אוקראינה את חצי האי קרים.

1972 דיכוי אלים נוסף של התנועה הדיסידנטית האוקראינית ע"י השלטון הסובייטי.

1986 פיצוץ בכור הגרעיני בצ'רנוביל שבצפון אוקראינה. 10,000 חללים ועוד מיליוני נפגעים כתוצאה ישירה מהאסון הגרעיני הגדול בהיסטוריה. בין המחוזות שנפגעים באסון: מחוז רובנו.

1987-1991 מדיניות הפרסטרויקה של מיכאיל גורבצ'וב סוללת את הדרך לפירוק האימפריה הסובייטית. התערורות לאומית אוקראינית בהנהגת סופרים ואינטלקטואלים.

1991 התפרקות ברית המועצות וסיום העידן הסובייטי. אוקראינה מכריזה על עצמאותה בדצמבר בעקבות רוב של 90% משאל עם.

1996 בפרלמנט האוקראיני מתקבלת חוקה דמוקרטית חדשה.

1999 מבוטל עונש המוות באוקראינה.

2000 הכור הגרעיני בצ'רנוביל נסגר, 14 שנים לאחר האסון.

2004-5 'המהפכה הכתומה' באוקראינה בהנהגת ויקטור יושצ'נקו ויוליה טימושנקו.

2010 מפנה אנטי דמוקרטי בממשל האוקראיני. מאסרה של יוליה טימושנקו.

